

Who Wrote the Siddur?

Part 3: The Siddur From the Geonim to the Printing Press

Influential Early Siddurim

1) Seder Rav Amram Gaon (9th century), *Tachanun*

ונפלין לבור על פניהם ומבקשים רחמים ושואל כל אחד ואחד בקשתו, ולומר:
רבוך כל העולמים ואדוני הארונים האל הגדול הגבור והגורא רחם עלינו שאנו
עבריך ומעשה יריך בשר עפר רמה ותולעה. מה אנו מה חיינו מה הסרנו
מה צדקנו, ומה נאמר לפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו הלא כל הגבורים כאין נגדך
ואנשי השם בלא היו וחכמים כבלי מדע ונבונים כבלי השכל כי כל מעשינו תוהו
וימי חיינו הבל לפניך, ומה נאמר לפניך ה' אלהינו כי אנהנו העוית והרשענו ואין
לנו כח לעשות טובותינו ולא כהן גדול לכפר על חטאתינו ולא מוֹבֵחַ להקריב
עליו קרבן ולא בית קדש הקדשים להתפלל שם, אלא יהי רצון מלפניך שתהא
תפלתנו שאנו מתפללין לרצון ותחשב לפניך כפרים וכבשים וכאלו הקרבנו אותם
על גבי הכזבב ותרצנו:

רבוך כל העולמים גלוי וידוע לפניך שרצוני לעשות רצונך אבל שאור שבעיסה
מעכב. יהי רצון מלפניך ה' אלהי שתשמיר ותבניע ותרחיק יצר הרע ממני ותשפילנו
ותבניענו ותרחיקנו ממאזנים וארבעים ושמונה אברים שבי ואל ישלנו מדרךך
הטובים אלא תן בלבי יצר טוב וחבר טוב לטוב הוקדך ולעבודך ולעשות
רצונך בלבב שלם:

רבוך כל העולמים יהי רצון מלפניך שתהא תורתך אומגתי ומלאכתי בכל יום ולא
אשגה בה, ואל תצרכני למתנת בשר ודם שמתנתן מעוטה ותרפתם מרובה.
שבענו בכרך חסדך ונרננה ונשמחה בכל ימינו. הראנו ה' חסדך וישעך נתן לנו:
רבוך כל העולמים ואדוני הארונים עזרני סמכני סיעני וחזקני בפרנסתי
ובפרנסת בני ביהי. ואל תבישני ואל תכלימני לא לפניך ולא לפני בשר
ודם. ה' שמעה ה' סלחה ה' הקשיבה. ועשה אל תאחר למענך אלהי כי שמך
נקרא על עירך ועל עמך:

ועומד החזן ולומר

אבינו בלכנו הגנו ועננו אין בנו מעשים עשה עמנו צדקה והשיענו למען שמך, ואנחנו
לא נדע מה נעשה כי עירך עינינו:

ועוין לכבוד אחריו מה שהוא לומר

זכור רחמיך ה' וחסדיך כי מעולם הבת. יהי חסדך ה' עלינו כאשר יחלנו לך. אל תזכר
לנו עונות ראשונים כדרך יקדמו רחמיך כי דלונו מאד, עשה למען שמך הגדול
הגבור והגורא ענקרא עלינו, חננו ה' חננו כי רב שבענו בך. ברוננו רחם תזכור. ברוננו
רחמים תזכור. ה' הושיעה המלך יעננו ביום קראנו. כי הוא ידע יצרנו זכור כי עפר
אנחנו, עזרנו אלהי ישענו על דבר כבוד שמך והצילנו וכפר על חטאתינו למען שמך:
ולומר שליח לבור קדיש עד לעילא.

2) Seder Rav Amram Gaon on *Yotzer Or* (quoting Rav Saadia Gaon)

אמר אדונו סעדיה אסור לומר „ואור חדש על ציון תאיר” צברכה זו, מה טעם לפי שאין לנו מצרכין על האור העתידי להיות לימות המשיח, אלא על האור שאנו רואין בכל צקר וצקר, כעמין שאנו מצרכין בערב המערב ערבים, אבל אם בא לומר מוציא שם שמים לבטלה. והבי נמי אמר אדונו סעדיה ראש ישיבה זכר אדונו לצברכה. יחיד הפורס על שווע כיון שאסור לומר קדושה בפחות מעשרה, כדקומא לן כל דבר שצקדושה לא יהיה פחות מעשרה, ואי אפשר לי נמי לפתוח צבורא קדושים שכיון שהתחיל אסור לגמור, אלא מצרד כד.

Our master Saadia said that it is prohibited to say “and I new light shall shine over Zion” in this blessing. Why? Because the blessing is not on the future light of the messianic age, but on the light that we see every morning, just like we bless “the one who makes evening” in the evening. If one says [*or chadash*] they are taking God’s name in vain. Our master Saadia the Rosh Yeshiva also said (may our master’s memory be for a blessing) – a person praying Shema and its blessings alone – just like it is prohibited to say kedusha with less than 10, as we hold that every *davar she-bekedusha* can’t be with less than 10, it’s also prohibited to start with “*borei kedoshim*” [and say the kedusha there].

3) Siddur Rav Saadia Gaon (10th century), *Yotzer Or* for a *yachid*

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם יוצר אור ובורא חושך עושה שלום ובורא את הכל המאיר לארץ ולדרין עליה ברחמים רבים וטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית ב א יי יוצר המאורות .

4) Siddur Rav Saadia Gaon on *Yishtabach*

ויש בנהגים לקרוא אח”כ ויש ע ה ביום ההוא, כל הפרשה עד כי אני ה’ רופאך, ואף על פי שזה יפה אין בו חיוב או הכרח.

And there are those who are accustomed to read after [*pesukei de-zimra*] [the part from the Torah beginning] *va-yosha hashem bayom hahu* – the entire section until *ki ani hashem rofecha*. And even though this is nice, it is not an obligation or requirement.

5) Rambam (12th century), *Mishneh Torah*, *Hilchot Tefillah* 7:13

יש מקומות שנהגו בקו לקרות בכל יום אחר שמכרכין לשפחה (שמות טו א יט) “שירת הים” ואחר כך מכרכין על שמע. ויש מקומות שקורין (דברים לב א מג) “שירת האזינו”. ויש יחידים שקורין שתי השירות הכל לפי המנהג:

There are places that are accustomed to reading the Song of the Sea every day after the blessing of *Yishtabach* and after that saying the blessings on the Shema. And there are places that read the song of Haazinu. And there are individuals that read both songs—everything should be according to custom.

because generally every cantor understands what he says, and when we listen to the cantor word for word then we shall fulfill our obligation.

8) Siddur, Leshem Yichud for Sefirat Ha-Omer

לְשֵׁם יְחִוּד קְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְיֻנְתִּיהָ בְּדַחֲלֵיו וּרְחִימוּ לְיַחַד שֵׁם י"ה בּו"ה בְּיַחְוּדָא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל
הַגָּנִי מוּכָן וּמְזֻמָּן לְקַיֵּם מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל סְפִירַת הָעֹמֶר כְּמוֹ שְׁפָתוֹב בַּתּוֹרָה. וְסִפְרַתְּם לָכֶם מִמִּקְרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הַבִּיאָתְכֶם אֶת
עֹמֶר הַתְּנוּפָה שְׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה: עַד מִמִּקְרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִית תִּסְפְּרוּ תְּמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה תְּדוּשָׁה לַה

For the sake of unifying the Holy One Blessed Be He and his *Shechina*, with reverence and love, to unify the name of Yud-Heh with Vav-Heh in a full unity in the name of all of Israel.

I am prepared and ready to perform the affirmative command to count the Omer, as is written in the Torah: “And you shall count for yourselves, from the day after the day of rest, from the day you bring the omer as the wave-offering, seven complete weeks shall there be; until the day following the seventh week shall you count fifty days; and you shall bring a new meal-offering unto Hashem.”

9) Berachot 16b

רב בתר צלותיה אָמַר הָכִי: "יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ שְׂתַמֵּן לָנוּ חַיִּים אַרְוָפִים, חַיִּים שְׁלֹמִים, חַיִּים שֶׁל טוֹבָה, חַיִּים שֶׁל בְּרָכָה, חַיִּים שֶׁל פְּרֻנְסָה, חַיִּים שֶׁל חֲלוּץ עֲצָמוֹת, חַיִּים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם יְרֵאת חָטָא, חַיִּים שֶׁאֵין בָּהֶם בּוֹשָׁה וּקְלִימָה, חַיִּים שֶׁל עוֹשֶׁר וְכָבוֹד, חַיִּים שֶׁתְּהֵא בָּנוּ אֶהְבֵּת תּוֹרָה וְיֵרֵאת שְׁמַיִם, חַיִּים שֶׁתְּמַלֵּא לָנוּ אֶת כָּל מְשָׁאֲלוֹת לָבְנוּ לְטוֹבָה"

After his prayer, Rav said the following: May it be Your will, Lord our God, that You grant us long life, a life of peace, a life of goodness, a life of blessing, a life of sustenance, a life of freedom of movement from place to place, where we are not tied to one place, a life of dread of sin, a life without shame and disgrace, a life of wealth and honor, a life in which we have love of Torah and reverence for Heaven, a life in which You fulfill all the desires of our heart for good.

10) Siddur, Yehi Ratzon for Shabbat Mevarchim

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאַלֵּהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שְׂתַמֵּד עָלֵינוּ אֶת הַחֲדָשׁ הַזֶּה לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה. וְתַמֵּן לָנוּ חַיִּים אַרְוָפִים
חַיִּים שֶׁל שְׁלֹמִים. חַיִּים שֶׁל טוֹבָה

11) R. Yechiel Michel Epstein, Aruch Ha-Shulchan (19th century), Orach Chaim 417

אך מה שאומרים ה"יהי רצון" מקודם – תמיהני היאך מותר להתפלל בשבת תפילה חדשה, מה שאינה בטופס ברכות אלא תפילה בפני עצמה? ומבקשים על פרנסה ושאר צרכים, ואיך מותר בשבת? ותפילה זו הוא תפילת רב בכל השנה בברכות (טז א). והתחלתה "שתתן לנו חיים ארוכים", ובכאן הוסיפו בתחילתו "שתחדש עלינו החודש הזה לטובה ולברכה". . . . מי התיר לנו לקבוע תפילה חדשה בשבת? ואי איישר חילי אבטלנה. אך קשה לשנות המנהג, וצריך עיון גדול

Regarding the fact that we say “*yehi ratzon*” in the first place – I am astonished that it would be permissible to pray on Shabbat a new prayer, one that’s not in the standard group of blessings but a prayer of its own. We ask for livelihood and other needs, how is this allowed on Shabbat? This prayer is the prayer of Rav for the whole year in Mesechet Berachot. It begins: “we should be

granted long life,” and here they’ve added at the beginning, “that the new month should be one of goodness and blessing.” ... Who permitted us to establish a new prayer on Shabbat? If I had the power, I would abolish it. But it’s hard to change the custom, and the matter needs a lot of thought.

12) Siddur Sefard, “Et Tzemach”

אַת־צִמַח דָּוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה תִצְמַיֵם וְקַרְנֵנו תְּרוּם בִּישׁוּעָתְךָ, כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל הַיּוֹם וּמִצְדָּפִים לִישׁוּעָה

The sprout of David, Your servant, speedily cause to flourish and exalt his power with Your salvation, as we hope for your salvation all day, **and await for your salvation.**

Correcting the Siddur

13) Berachot 11b

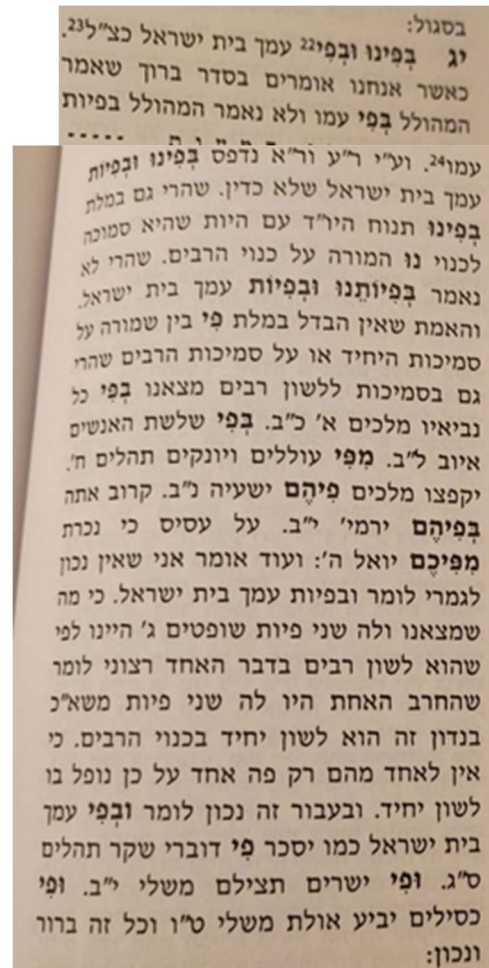
וְרַבִּי יוֹהָנָן מְסַיֵּים בֵּה הֵכִי “הַעֲרַב נָא ה’ אֱלֹהֵינוּ אֶת דְּבָרֵי תּוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִיפִיּוֹת עַמְּךָ בַּיִת יִשְׂרָאֵל וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְצִאֲצָאֵינוּ וְצִאֲצָאֵי עַמְּךָ בַּיִת יִשְׂרָאֵל כְּלָנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְעוֹסְקֵי תּוֹרָתְךָ בְּרוּךְ אַתָּה ה’ הַמְלַמֵּד תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל”

And Rabbi Yohanan concludes the blessing by adding the following: Lord our God, make the words of Your Torah sweet in our mouths and in the mouths of Your people, the house of Israel, so that we and our descendants and the descendants of Your people, the house of Israel, may be those who know Your name and engage in Your Torah. Blessed are You, Lord, Who teaches Torah to His people Israel.

14) Siddur, *Birchas Ha-Torah*

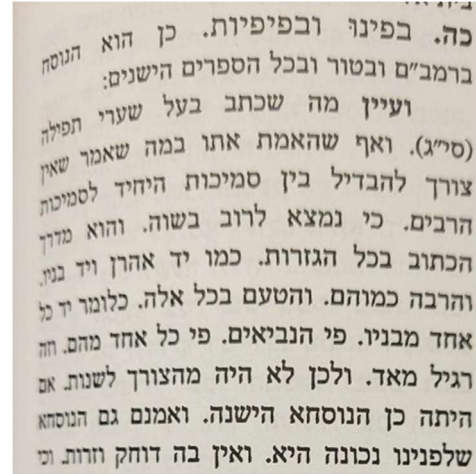
וְהַעֲרַב נָא ה’ אֱלֹהֵינוּ אֶת־דְּבָרֵי תּוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִי עַמְּךָ בַּיִת יִשְׂרָאֵל.

15) R. Zalman Hanau (18th century), *Shaarei Tefillah*

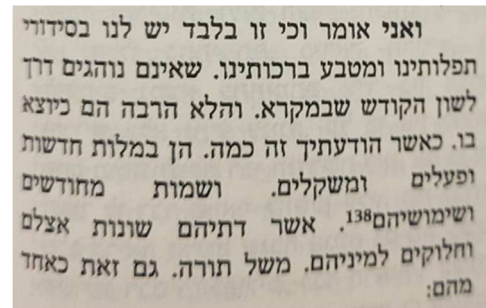
[The Siddur] should read "*be-finu uve-fi amcha beit yisrael.*" Just like we say in *baruch she-amar* "*ha-mehulal befi amo*" and not "*ha-mehulal befios amo.*" ...

16) R. Yaakov Emden (18th century), *Luach Eresh*

כה. בפנינו ובפיפיות. כן הוא הנוסח
ברמב"ם ובטור ובכל הספרים הישנים:
ועיין מה שכתב בעל שערי הפילה
(סי"ג). ואף שהאמת אתו במה שאמר שאין
צורך להבדיל בין סמיכות היחיד לסמיכות
הרבים. כי נמצא לרוב בשוה. והוא מדרך
הכתוב בכל הגזרות. כמו יד אהרן ויד בניו.
והרבה כמוהם. והטעם בכל אלה. כלומר יד כל
אחד מבניו. פי הנביאים. פי כל אחד מהם. וזה
רגיל מאד. ולכן לא היה מהצורך לשנות. אם
היתה כן הנוסחא הישנה. ואמנם גם הנוסחא
שלפנינו נכונה היא. ואין בה דוחק וזרות. וסי

Be-finu uve-fifios. That's what the *nusach* is in the Rambam and the Tur and in all the old books. And see what the author of the *Shaarei Tefillah* says. Even though he's correct to say that one need not distinguish between the construct state of the plural and singular [for the word *fi*] because it's all the same. And this is the way of the verse with all word roots sharing the same conjugation patterns. Like *yad aharon* [singular] and *yad banav* [plural]. And there are many like it. And the reason is that it's saying "the hand of each one of his sons." *Pi ha-nevi'im* – the mouth of each one of the prophets. And this is quite standard. And thus, there's no need to change anything if this is the old *nusach*. But also the *nusach* in front of us is correct and there's nothing forced or strange about it.

ואני אומר וכי זו בלבד יש לנו בסידורי
תפלותינו ומטבע ברכותינו. שאינם נוהגים דרך
לשון הקודש שבמקרא. והלא הרבה הם כיוצא
בו. כאשר הודעתך זה כמה. הן במלות חדשות
ופעלים ומשקלים. ושמות מחודשים
ושימושיהם¹³⁸. אשר דתיהם שונות אצלם
וחלוקים למיניהם. משל תורה. גם זאת כאחד
מהם:

And I say – this alone we have in our prayer books and the form of our blessings. They do not follow the Hebrew of Scripture. And there are many like this. I've let you know several. [In the siddur] there are new words and verbs and vowel patterns. And new names and uses. They are of a different type than the ones found in the Torah. And this is one of them.